Positie Belgische industrie betreffende post 2030 EU ETS herziening:

Ontwikkel een ETS-kader post-2030 dat de transformatie én het behoud van de industrie in België en Europa mogelijk maakt

De Belgische industrie draagt met tienduizenden hoogwaardige jobs, sterke exportprestaties en een toonaangevende innovatiecapaciteit fundamenteel bij aan zowel het economisch weefsel in België als aan de klimaattransitie. Onze ondernemingen ontwikkelen nieuwe processen, bereiden elektrificatie-, waterstof-, biobrandstoffen-, chemische recyclage-, en CCUS- projecten voor en zijn bereid om omvangrijke investeringen te doen. Tegelijk bevindt de Europese industrie zich op een kantelpunt: productieverminderingen, herstructureringen, sluitingen en jobverlies weerspiegelen de uitdagingen waarmee Europese bedrijven vandaag worden geconfronteerd. Aan de basis hiervan liggen onder meer hoge energiekosten, moeilijkere toegang tot competitieve grondstoffen, geopolitieke spanningen en een toenemende internationale concurrentie om zowel marktaandeel als investeringskapitaal.

Het EU ETS is het centrale klimaatbeleidsinstrument voor de industrie, met een grote impact op zowel de emissiereductie als de internationale competitiviteit. De Belgische industrie ondersteunt een sterk en goed functionerend ETS dat kostenefficiënte emissiereducties stimuleert en investeringen in de klimaattransitie in Europa ondersteunt.

De industrie moet echter kunnen rekenen op de noodzakelijke randvoorwaarden om de transitie te kunnen realiseren: competitieve energieprijzen ten opzichte van concurrerende regio's, vlotte netaansluitingen, beschikbare CO_2- en waterstofinfrastructuur, haalbare Europese klimaatkosten en een sterk industrieweefsel. We stellen echter vast dat vandaag deze randvoorwaarden nog steeds niet vervuld zijn.

Het ETS herzieningsvoorstel bevat enkele belangrijke positieve elementen, zoals de Investment Booster, de erkenning van permanente carbon removals en vermeden emissies via CCU, en het gebruik van high-integrity international credits. Ook het principe om 50% van de middelen opnieuw in te zetten binnen het ETS voor de industriële transitie is essentieel. Dit is een belangrijke eerste stap, maar een groter aandeel van de ETS-

inkomsten moet terugvloeien naar de industrie om de transitie daadwerkelijk mogelijk te maken.

Het voorstel biedt momenteel nog onvoldoende garanties voor een competitief investeringsklimaat waarin de energie-intensieve industrie in Europa kan blijven én transformeren. Zonder de nodige aanpassingen dreigt het ETS te leiden tot verdere de-industrialisatie en verplaatsing van productie en emissies buiten Europa.

Wij vragen België daarom om in de Europese besluitvorming aan te dringen op vijf essentiële bijsturingen aan het voorstel van de commissie:

1. Erken dat transitie enkel mogelijk is in Europa indien de nodige randvoorwaarden aanwezig zijn

De industrie wil investeren in de klimaattransitie in Europa, maar dit vereist toegang tot competitieve koolstofarme energie en de nodige infrastructuur. Deze randvoorwaarden moeten lokaal beschikbaar zijn en vragen actie op alle beleidsniveaus: Europees, federaal en regionaal. Zolang deze randvoorwaarden ontbreken, dreigt het huidige ETS-pad de de-industrialisatie verder te versnellen. Voorzie daarom in de ETS-richtlijn een jaarlijkse monitoring van deze randvoorwaarden, gekoppeld aan een automatisch tijdelijk aanpassingsmechanisme. Dit sluit aan bij de tweejaarlijkse opvolging van de internationale competitiviteit in de Klimaatwet.

Vraag Belgische industrie: Voorzie een automatische herzieningsclausule die het ETS-traject tijdelijk aanpast wanneer de noodzakelijke randvoorwaarden ontbreken, om verdere de-industrialisatie te vermijden.

2. Kostenloze emissierechten met conditionaliteit biedt geen bescherming tegen koolstoflekkage

Zolang producenten buiten Europa geen gelijkwaardige koolstofkost dragen, blijft volledige en voorspelbare bescherming tegen koolstoflekkage noodzakelijk. Kosteloze emissierechten zijn essentieel omdat ze deels het concurrentienadeel dat voortvloeit uit het Europese klimaatbeleid corrigeren.

De nieuwe conditionaliteit vertrekt van de veronderstelling dat bijkomende regelgevende druk nodig is om investeringen te stimuleren. De belangrijkste belemmeringen voor investeringen zijn echter de hogere kosten van deze koolstofarme technologieën, ontbrekende randvoorwaarden en de beperkte mogelijkheid om deze meerkosten door te rekenen zonder marktaandeel te verliezen. Deze verstrengde conditionaliteit leidt niet tot bijkomende investeringen. Zij vermindert vooral de bescherming tegen koolstoflekkage voor omstandigheden waarop ondernemingen zelf geen vat hebben. Ten slotte voor

CBAM-sectoren leidt deze conditionaliteit tot ongelijke concurrentievoorwaarden ten opzichte van producenten uit derde landen.

Vraag Belgische industrie: Schrap de nieuwe conditionaliteit opdat kostenloze toewijzing effectieve bescherming tegen koolstoflekkage blijft geven.

3. Voorzie adequate bescherming door gebruik van representatieve benchmarks, en voorzie voldoende rechten voor kosteloze toewijzing

De industrie steunt het principe van benchmarks voor de toewijzing van gratis emissierechten: het biedt bescherming tegen koolstoflekkage en stimuleert tegelijk bedrijven om beter te presteren. Dit vereist benchmarks die ambitieus, maar ook realistisch en representatief zijn voor een sector.

Benchmarks gebaseerd op schaarse grondstoffen, lokaal beschikbare infrastructuur of kleinschalige (piloot)installaties zonder commerciële toets zijn niet representatief voor de investeringsmogelijkheden van een hele sector en leiden tot onvoldoende bescherming. Bovendien moeten voldoende gratis emissierechten beschikbaar zijn om het beschermingsniveau dat uit de benchmarks volgt ook daadwerkelijk te realiseren.

Vraag Belgische industrie: Ontwikkel representatieve benchmarks en voorzie voldoende gratis emissierechten, zodat de benchmarktoewijzing effectieve bescherming tegen koolstoflekkage blijft bieden.

4. Bewaar het uiteindelijke ambitieniveau maar stem het reductietraject af op de innovatiecurve.

Doorbraaktechnologieën kennen aanvankelijk een trage uitrol door engineering, vergunningen, infrastructuur en pioniersrisico's, en kunnen pas later versnellen wanneer de technologieën op grote industriële schaal beschikbaar zijn. De voorgestelde scherpe reductie in 2030–2035, gevolgd door een tragere reductie in 2035–2040, staat haaks op deze innovatiecurve.

Vraag Belgische industrie: Breng het reductiepad in lijn met de innovatiecurve; vertraag het reductiepad voor 2030–2035 en versnel voor 2035–2040, wanneer meer technologieën op industriële schaal beschikbaar zijn.

5. Voorzie een Europees financiering voor indirecte-kostencompensatie

Elektrificatie wordt naar voor geschoven als één van de belangrijke klimaatoplossingen. Tegelijk verhoogt het de blootstelling aan (indirecte) koolstofkosten in de elektriciteitsprijs. Compensatie voor deze indirecte koolstofkosten wordt behouden na 2030 voor sectoren (bestaande en nieuwe) die aan internationale handel zijn

blootgesteld. Als onderdeel van de bescherming tegen koolstoflekkage, en om deze compensatie zowel op Belgisch als Europees niveau te harmoniseren, kan dit best via een gepast Europees budget uit ETS-inkomsten worden gefinancierd. Gezien België historisch een zeer laag aandeel toebedeeld gekregen heeft van de veilinginkomsten kan dit ook op nationaal niveau budget vrijmaken voor het realiseren van de randvoorwaarden voor competitiviteit.

Vraag Belgische industrie: Veranker indirecte-kostencompensatie op Europees niveau en voorzie hiervoor een voldoende Europees budget uit ETS-inkomsten.

De industrie is de motor van de klimaattransformatie, maar vraagt een werkbaar traject dat emissiereductie koppelt aan internationale concurrentiekracht. Europa verduurzaamt niet door productie en emissies te exporteren, maar door emissiereducties te laten samengaan met industriële transformatie. Wij vragen u dan ook om deze vijf bijsturingen als Belgische prioriteiten actief te verdedigen in de Raad en tegenover de Europese Commissie.